

Turner. Opět jsme se ocitli v pseudo Las Vegas. *The Coming Race* je titulní píseň z nového alba, kde zní i *Love Is Still Alive* a přináší hudbu z druhého dílu filmu *Iron Sky* o nacistické základně na Měsíci.

Katarzi v podobě návratu do reality dokonale přidávek *The Engine of Survival* laděný od gotického rocku, jak ho pojímali Swans, a odkazoval názvem ke Cohenově písni, kde zazníávají slova „love is the only engine of survival, the engine of survival“.

Představení mnoha projekcemi v duchu Gesamtkunstwerku a řadou konotací odkazující na jiná díla bylo dotažené. Klasické skladby dostaly další dimenzi a celý temný koncept byl zařazen do širšího kontextu. Už to nebyl jen post industriál an sich, ale kontrast k plytké povrchní výpravě show, jaké ovládají dnešní pódia, jako je to v Hybernii, což dodalo klasickým skladbám i jejich podobně pojatým následovníkům další dimenzi.

Současně však z pódia čišel chlad, jaký se dá dnes čekat v divadelních sálech s plyšovými křesly, kde je vše dokonalé, ale nestrne to. Koncertu chyběl drive a spodní proud, které mělo první vystoupení Laibach v pražské Lucerně v tom nejklasičtějším obsazení, kdy měl člověk pocit, že se účastní jakéhosi strhujícího a nebezpečného undergroundového rituálu novodobých divochů. V Hybernii bylo podáváno vše úhledně zabalené, dokonale naservírované a člověk sledoval show z odstupu. To však nevyhovovalo jen o Laibach, ti jen chytli nastavili zrcadlo dnešní době. Mainstreamová kultura je stále častěji přesně taková, opulentní a dokonalá, která se však nedotýká srdce, protože je jen jako na oko.

Koncert otevíral i otázku, nakolik je dnes nutná autorská interpretace. Vždyť současní Laibach jsou až na zpěváka svým způsobem coverband tvořený lepšími muzikanty, než byli ti původní. Ovšem současně to ukazuje, jak by mohla vydržet rocková kultura na pódiích a přežít i smrt svých autorů a prvotních interpretů.

Alex Švamberk

Zpívej pozpátku a plač

Mark Lanegan
Host, 2023

Laneganovy do češtiny přeložené vzpomínky *Zpívej pozpátku a plač* nejsou knihou. Jsou zúčtováním se všemi, které měl na svém osobním černém seznamu? Jasně. Jsou nezkrácenou kronikou jednoho z vrchních obejdů seattleské scény 90. let? Rozhodně. Zpovědi?

Určitě. Ale knihu oněch čtyři sta padesát stran vzpomínek netvoří až do chvíle, kdy je Lanegan jedním šmahem uzavře.

Čistě pro rekapitulaci, Mark Lanegan, který loni ve věku sedmapadesáti let zemřel, byl do roku 1996 zpěvákem seattleské kapely Screaming Trees. Po jejich rozpadu se vydal na sólovou dráhu, během níž natočil bezmála dvacet dalších desek, ať už sám, s kapelou nebo se Soulsavers, U.N.K.L.E., Isobell Campbell či Dukem Harwoodem. Nemluvě o celé plejádě hudebních flirtů, od „buddy romance“ s Joshem Hommem přes flirt s PJ Harvey až po duet s Davem Gahanem v písni *Cat People (Putting Out Fire)*.

Mimochodem, ne že by se nevědělo o tom, že to ve Screaming Trees vřelo až tak, že se občas servali i během koncertu, ale i tak je jedním z překvapení, jež Laneganova písemná zpověď přináší, míra, do jaké zpěvák svou vlastní kapelu nenáviděl. Těch překvapení je v kronice vícero: třeba že Lanegan, který si rád nechával říkat svým příjmením, vlastně přese všechno surfování na grungeové vlně nikdy neměl peníze, až se někdy kolem roku 1997 stala jeho jediným majetkem celta vyzážená z popelnice, pod kterou spal v seattleském bezdomoveckém revíru, zvaném „džungle“. Nebo že se před nástupem do odvykacího programu, který mu zaplatila Courtney Love, živil jako poslíček několika dealerů, které zároveň okrádal.

Lanegan všechny podobné epizody podává s až neosobním odstupem; koho měl rád a koho nesnášel. Komu ublížil, koho okradl, koho zmlátil a kde všude se doslova posral (v tomhle ohledu se jistě pasáže blíží záměrně sebe shazující upřímnosti Kurta Vonneguta v *Jatkách* č. 5). A pochopitelně kde všude byl pod parou. Laneganem samotným nadhozené srovnání s *Fetákem* Williama Burroughse je nasnadě, snad jen že Lanegan píše, jak podle všeho mluvil: úsečně, stroze, lakonicky. Jako byste z *Fetáka* odstranili veškerou poetiku a ponechali prostý chorobopis. A právě proto Laneganův spis není knihou, nýbrž zpovědí, protože jedním ze zásadních cílů konfese je systematicky zrazovat veškerou literárnost, která by mohla hříchy vykoupit uměním. Laneganova zpověď tak po většinu času postrádá jakýkoli rytmus či dramaturgii a chvílemi se stává až monotónní; od traumata se skokem přechází k výčtu spoluhračů na turné, jak kdyby se jeho vzpomínky potkaly v čekárně na odpuštění a notářské ověření zároveň.

Překladatel se s Laneganovým hovorovým stylem porval se ctí, jakkoliv z bitky neodešel bez modřin. Například „I'm done running“ by stálo za to přeložit, „až si zaběhám“, nikoli „až dokončím svůj běh“, Tricky je prostě Tricky, nikoli „kapela Tricky“, a „rìgs“ mají svůj český fetácký ekvivalent například v „nádobíčku“, ale rozhodně to nejsou „cajky“, zvláště když stejné slovo autor používá pro muzikantskou aparaturu.

Ale zpátky k Laneganově zpovědi: vážně to naštěstí není heroický životopis, který by z La-

negana dělal hrdinu a bouráka, jenž se znal s Kurtem Cobainem a spol. Jasně, že všem těm eskapádám dodá na čtivosti, když si v nich podávají dveře Nick Cave, Layne Staley, Johnny Cash nebo Josh Homme, ale Lanegan se chce především vykreslit jako ubožák a hajzl. I proto tato zpověď, která na posledních stránkách nabere neuvěřitelné grády, končí už někdy kolem roku 1998, kdy Lanegan projde konverzí a prosí Boha o odpuštění. Dál už pro něj nemělo smysl nic rekapitulovat.

A právě na svém konci – teprve na svém konci – se zpověď stává knihou, byť knihou obrácenou naruby; neboť až Laneganovo pokání činí z kupících se netýkavých událostí příběh, který není možné číst jako knihu od začátku, ale který dává smysl až od konce.

Budiž Laneganovi země lehká, R.I.P.

Ondřej Váša

Po ovoci poznáte je

Martin Šmíd
Volvox Globator, 2023

Martina Šmída můžete znát jako charismatického vokalistu kapely Klec, která po svém interpretuje klezmer. Nyní se představuje jako romanopisec s příběhem rozehraným doslova z bodu nula. Jeho protagonista se probouzí v nemocničním pokoji se ztrátou paměti a bez jediné nápovědy, co se mu stalo. Amnézie jde hluboko – vzpomínky mu chybí pro poslední rok až dva života. Vyprávění má tedy pevně daný práh – a čtenář se spolu s hlavním hrdinou pokouší nahlédnout za něj.

Příběh se odehrává v blíže neurčené současnosti, kdesi v západní civilizaci. Hlavním partnerem hlavního hrdiny i čtenáře je od počátku Doktor, který se snaží vést zraněného zpátky labyrintem paměti. Roman vykresluje situaci, kdy člověka zrazuje to, co má „normálně“ bez problémů k dispozici – kromě těla především mysl. A zraněný podstupuje řadu psychoterapeutických technik, vysvětlovaných zřejmě poučeně, v každém případě věrohodně. Cesta do minulosti začíná v bezpříznakovém prostředí nemocničního pokoje a vede zpátky přes celou řadu prahů, které nemocný spolu se čtenářem překonávají. Postupně se ukazuje, že zraněný má profesi, dokonce rodinu. Autor přesvědčivě vykresluje, nakolik je člověk formovaný sítí vztahů. Jakmile síť chybí, mysl se nemá čeho zachytit. Do reminiscencí hlavního hrdiny tak vstupují různé triky, které s ním jeho mysl hraje. Dochází k záměně osob a situací, zraněný s obtížemi kontroluje „realitu“.

Roman se podobá záznamu z psychoterapeutického sezení nebo spíše virtuální hře na dané téma, do níž se ponořil hlavní hrdina a čtenář zároveň. Další postavy příběhu jsou